

Silicitové doly z Krumlovského lesa a možné interpretace

Iva Hercegová

Krumlovský les leží jihozápadně od Brna, u Moravského Krumlova. Zaujímá rozlohu 36,5 km². Společně s Bohutickým lesem tvoří Leskounskou vrchovinu, která je jižním výběžkem celku Bobravské vrchoviny. V okolí Krumlovského lesa se nachází několik archeologicky významných lokalit jako Vedrovice a z doby bronzové hradisko Leskoun, nebo osada Kubšice.

Těžební plocha zaujímá pás na východě lesa, rozdělený do 9 revírů, největší je revír číslo 1, odtud pochází také nejvíce nálezů Šl z doby bronzové. Těžba zde probíhala od středního paleolitu po starší dobu železnou, s tím že vrchol těžby je ve starší době bronzové. V té době také nastává velká změna ve způsobu těžby, zpracování Šl a hlavně v důvodu těžby.

Technologie štípaných industrií - změna nastává v pozdním eneolitu, kdy čepelovou technikou střídá těžba úštěpu a nepravidelných diskovitých jader a v době bronzové se tato změna čím dál více prohlubuje. Pro starší dobu bronzovou je ještě takovou speciální technikou, která se vyskytuje jen v Krumlovském lese a jeho nejbližším okolí kubčická ztenčovací metoda. Dokazuje, že v té době ještě existovala náročná technika, kterou zvládali jen někteří specialisté. Kubčice jsou osada ležící 4 km od Krumlovského lesa, pochází odtud spousty Šl a mnohem kvalitnější než z těžebních lokalit v KL. Další lokalitou s hojným počtem nálezů je věteřovské hradisko u Budkovic (západní okraj Krumlovského lesa), našlo se zde 391 ks Šl. Ze střední, mladší a pozdní doby bronzové nejsou doloženy žádné hloubkové těžby, takže štípaná industrie je drobná a opotřebovaná. V halštatu je to podobné, ale převažují plochá jádra.

Technika těžby - ve starší době bronzové se těžba rozmohla, jak nikdy předtím, obecně je v této době těžba sílexu mnohem rozšířenější než těžba rud. Šachty v té době mají velký průměr a netěží se na prudkých svazích. V době popelnicových polí se netěží vůbec, ale přesto se masově štípal rohovec zcela podřadné kvality, sbíraný patrně bez výběru na povrchu. V halštatu se znovu objevuje hlubinná těžba, už jen ale na jednom místě a to v revíru č. 6, což je místo s dávnou těžební tradicí, označené dokonce megalitem. Toto místo bylo ovšem už předtím vytěženo.

Důvod těžby - do eneolitu to byla obyčejná práce pro praktické účely, ale z doby bronzové máme dochovaných, buď z vyplní nebo z okolí - tisíce tun Šl, odpad i výrobky, sice nijak kvalitní, ale velké množství, které nevyužili a jen tak tam nechali. Takový rozmach těžby se zaznamenal i v Čechách, Polsku a i jinde v Evropě. A také převažuje těžba nad spotřebou.

Interpretace:

- rituální činnost- lidé věřili, že díky hloubení do země a práci s kamenem z těch míst k nim budou promlouvat staří předkové, nebo že je ta samotná práce nějak očistí, nebo naopak jim dodá nějakou nadpřirozenou sílu. Přechodové rituály - chlapci museli odvést nějakou těžkou práci a tím se z nich stali muži
- shromažďování lidí z širokého okolí - utužování vztahů, výměna informací, domlouvání různých dohod. V okolí lesa jsou i jiná místa, která by se dala počítat mezi shromažďovací centra, například několik dlouhých domů.

- chodili si touhle prací odpočinout od svých každodenních povinností

Ve střední a mladší době bronzové nemáme ani jeden doklad hlubinné těžby, ale zpracování suroviny bylo časté, takže jen sbírali na povrchu, to co tam zbylo z minulých dob a vůbec neřešili kvalitu suroviny. Krumlovský les museli ale chápat jako významné místo, protože do polozasypaných štol přenášeli žárové pohřby a zahrabávali zde staré artefakty. Vysvětlením může být, že se chtěli také nějak začlenit do dění na tomto asi velmi cenném a váženém místě.

V halštatu se zase objevuje v menší míře hlubinná těžba, už tedy naposledy. Ovšem už zde asi nekopali proto, aby něco našli, ale úmyslně hloubili šachty na již protěžených místech a na dno zakopávali depoty ŠI. Depoty by se mohli brát jako dary mrtvým, od kterých pak očekávali nějakou pomoc nebo ochranu.

Literatura:

OLIVA, M. 2010: Praveké hornictví v Krumlovském lese. Vznik a vývoj industriálně -sakrální krajiny na jižní Moravě, Brno